

[itobiad], 2019, 8 (3): 2141/2156

**Milliyetçilik Anlayışının; Atatürk Dönemi Türk Yönetim
Sistemine Yansımaları**

Reflections of the Sense of Nationalism on the Turkish
Management System During Atatürk's Era

Gökmen KANTAR

**Dr. Öğretim Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi
ve Kamu Yönetimi Bölümü**

**Asst. Prof., Tekirdag Namık Kemal University, Economics and
Administrative Sciences Faculty**

gkantar@nku.edu.tr

Orcid ID: 0000-0001-5120-110X

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type	: Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received	: 18.04.2019
Kabul Tarihi / Accepted	: 30.09.2019
Yayın Tarihi / Published	: 30.09.2019
Yayın Sezonu	: Temmuz-Ağustos-Eylül
Pub Date Season	: July-August-September

Atıf/Cite as: KANTAR, G. (2019). Milliyetçilik Anlayışının; Atatürk Dönemi Türk Yönetim Sistemine Yansımaları. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 8 (3), 2141-2156. Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/issue/47378/555434>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012- Karabuk University, Faculty of Theology, Karabuk, 78050 Turkey. All rights reserved.

Milliyetçilik Anlayışının; Atatürk Dönemi Türk Yönetim Sistemine Yansımaları

Öz

Milliyetçilik düşüncesi, modern çağda sanayi devrimi ile birlikte 19.yy'ın sonlarına doğru Avrupa'da ortaya çıkmıştır. Milliyetçilik akımının etkisi, tarihine ve kültürüne önem veren, Türklerde de tesirli olmuş, Cumhuriyet dönemiyle birlikte milliyetçilik daha da yaygınlaşmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'te milliyetçiliği ülkü edinmiştir. Özellikle milli mücadele döneminde Türk Milliyetçiliğine ve bağımsız yaşama azmine vurgu yapılmıştır. Bu milli şuur üzerine kurulan Cumhuriyet ve inkılâplar milliyetçilik tabanına göre konumlandırılmıştır. Bu temelin esası Türk Milletini, dünya uygarlık âlemi içerisinde modern ve milli medeniyet seviyesine ulaştırmaktır. Bu çalışmanın amacı, Atatürk'ün düşüncelerinin temeli olan milliyetçilik fikrini siyasi, tarihi ve yönetsel açıdan değerlendirerek; Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş döneminde milliyetçilik ilkesinin, Türk yönetim sistemine yansımalarını incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Atatürk Milliyetçiliği, Türkiye Cumhuriyeti, Milliyetçilik, Türk Yönetim Sistemi

Reflections of the Sense of Nationalism on the Turkish Management System During Ataturk's Era

Abstract

The idea of nationalism appeared in Europe toward the end of the 19th century together with the industrial revolution in the modern age. The Turks who give great importance to their culture and history were affected deeply by the influence of nationalism which became more widespread in the Republican period. Mustafa Kemal Ataturk, the Founder of the Turkish Republic, adopted nationalism as an ideal. He always emphasized the importance of Turkish nationalism and the determination of independent living especially during the national struggle period. The Republic and revolutions which were established on the basis of that national consciousness were positioned according to the foundation of nationalism. The essence of that foundation is to carry the Turkish nation to the modern and national civilization level in the world civilization. The purpose of the study is to evaluate the idea of nationalism which is the basic of Ataturk's thoughts from a political, historical and administrative aspect and to examine its effects on the Turkish management system during the foundation of the Turkish Republic.

Keywords: Ataturk, Ataturk's Nationalism, Republic of Turkey, Nationalism, the Turkish Management System

1. Giriş

Milliyet, içerisinde aidiyet barındıran bir bütüne bağlılığı kasteden kavramı oluşturmaktadır. Milliyetçilik de bu kavrama tabi olan tanım itibari ile aidiyetten yana tutum sergileme ve aidiyetine göre tavır alma şeklidir. Bir topluluğu içinde barındıran bu kavram, elbette ki topluluğun yönetim sisteminin temel kaynağı olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Birlikteliklerini aidiyet şuuru ile yöneten topluluklar medeniyet seviyesine, kendi varlık tanımları ile erişebilmekte, kendi kendini kalkanıran sistem ile de emperyalist ve kapitalist düzenin çemberine takılmadan çağdaş uygarlıkların yüksek mertebesine ulaşabilmektedir. Bu tanım ve kapsam dâhilinde çalışmamızın ana başlığı üzerine bir yorum getirirsek, Tarih boyunca aidiyet bilinci ile göçebe hayattan yerleşik hayata ve demokratikleşme sürecine yol alan Türk Milleti, yönetim sistemi olarak son dönemde milliyetçilik yaklaşımını temel almış, devlet yönetim sistemini milli esaslara dayandırmıştır. Milliyetçilik, bağımsızlık mücadelelerinin uyanışı ile kavram olarak dirilen, yaşadığımız çağın en önemli faktörleri arasında yer almaktadır. Milliyetçilik, yalın bir birlikteliği değil sosyal ve siyasal bir yapılanmanın çoğulculuğu üzerine kurgulanmıştır. Milliyetçilik bir söylem, bir ideal, bir ülkü veya bir hareket tarzıdır. Milliyetçilik bir öğreti olarak, millet temelli bir siyaseti referans alarak; bu ilkeyi siyasal olarak uygulamaktır. Milliyetçiliği açıklamak için değişik anlayışlar ve teoriler vardır (Yanık & Kara, 2016, s. 559). Milliyetçilik temel olarak bir ifade biçimidir, bir fikrin hayata geçirilişi, tavra ve üsluba yüklenişidir. Alt benliğinde, yani bilincinde yer alan millet olgusu ile devlet yönetimini aynı eksende birleştirme düşüncesi milliyetçiliğin temel özelliklerinden birisini oluşturmaktadır. Milliyetçilik, farklı coğrafyalara, çağlara, siyasal sistemlere ve kültürel alanlarına göre yükselen bir değer olduğu için birçok alanda kendisini göstermiştir. Avrupa'da Fransız İhtilali sonrası yayılan popüler milliyetçiliğe karşı vatan bağı esasına dayalı resmi milliyetçilik gelişmiştir (Anderson, 1995, s.103). Milliyetçiliğin bu türü, yapısal olarak milleti, dilsel ve kültürel açıdan meydana geldiğini kabul etmektedir. (Kusher, 1979, s.10). Milliyetçilik diğer ideolojilerle karşılaştırıldığında insan odaklı olması ile hem diğerlerinden ayrılmakta hem de bir bütünlük içerisinde kalmaktadır. Yine milliyetçilik sadece bir ideoloji olmaması, aidiyet temeline dayanan bir fikri muhasebe olması sebebiyle de diğer düşüncelerden ayrılmaktadır. Milliyetçilik siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel bağların zayıflamaya başladığı noktada bir kurtarıcı kimliği ile hareket ederek bir toplumu bütün hale getirmektedir (Yanık & Kara, 2016, s. 562). Bu çalışmada Atatürk'ün milliyetçilik anlayışının, temeli ve milli mücadeleden Türkiye Cumhuriyetine varan sürecin, yönetim sistemine yansımaları ekseninde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla ilk önce milliyetçilik ve Atatürk'ün milliyetçilik anlayışının temeli, sınırları, öngörülleri ve ulus devlet kavramları incelendikten sonra Türk milliyetçiliğine ayrı bir yer verilmiş ve nihai aşamada Türk yönetimi sisteminin milliyetçilik ile buluşma

noktası incelenmeye değer görülmüştür. Araştırma alanı Atatürk döneminde süregelen milli politikalar da örneklendirilmiştir.

2. Milliyetçilik

Milliyetçilik, toplumu ortak bir ülkü etrafında birleştiren, kimlik ve mensubiyet şuurunu veren bir kuramsal düşüncedir. Toplumsal alanda yeni düşüncelerin çıkmasına imkân sağlayan milliyetçilik, siyasi düşüncelerin gelişmesine açık bir niteliğe sahiptir (Uzun, 2010, s.253). Milliyetçilik, milliyet kavramının ideolojik eyleme geçirilmiş ve gerek bireysel gerek toplumsal olarak gereklilikler bütünü oluşturduğu bir kavramdır. Milliyetçilik, aidiyet duygusu ile töre-kültür-dil nirengisindeki unsurları korumayı ve sürdürmeyi ileri sürerken; devlet yönetimi dâhil tüm kademelerde milli hayatı öneren bir mefkûredir. Milliyetçilik, yaşadığımız yüzyılın sosyal ve siyasal yapısını etkilemektedir. Milliyetçilik, genellikle, bir mefkûre, ifade biçimi, siyasal eylem ve algı mekanizması olarak tanımlanmaktadır. Milliyetçilik, diğer bir tanım itibarı ile doktriner bir düşünce sistemini de karşılamaktadır. Bu doktriner sistem zaman içerisinde evrim süreci ile varılan siyasi bir olgu ve fikri bir kural silsilesidir. Bu farklı açıklamalar üzerine, milliyetçiliğin var oluş sürecini tanımlamak için farklı teoriler ve yaklaşımlar ortaya konulmuştur. Bu yaklaşımların temelinde yer alan milliyetçilik, idari, içtimai, iktisadi ve kültürel hayatta oluşturduğu etki alanının nasıl ve ne şekilde yol alacağına yönelik belirginleşmiştir. Milliyetçiliğe referans olarak geliştirilen kuramsal düşüncelerden “modern milliyetçi kuram” milliyetçiliği yaşayan, güncel ve çağdaş bir gerçeklik olarak değerlendirir (Yanık & Kara, 2016, s. 559). Milliyetçilik, bir dil ve ifade biçimidir. Milliyetçilik, insanda doğuştan, yapay, tarihsel, toplumsal ve sanal koşulların etkisi kapsamında meydana gelen ve bir milletin insanlarında müşterek olan fikirlerin genel bir birlikteliğidir. Milliyetçilik hissiyatı, insanlığın varoluşu kadar ortak bir maziye dayanmasına karşın, modern dönemde Fransız İhtilali’nden sonra siyasallaşarak; dünya gündeminde vazgeçilmez bir ideoloji olmuştur. Her milletin, kendi milli devletini ortaya koyma düşü, çok uluslu devletlerin ortadan kalkmasına neden oldu (Dinç, 2018, s. 1).

3. Atatürk Milliyetçiliği ve Döneminin Milliyetçilik Anlayışı

Atatürk’ün milliyetçilik tanımı, din ve ırk birliğine dayanmayan, bilim esaslı, çağdaş uygarlıkların çizgisini hedef alan, bilim adamlarınca da kabul görülen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Atatürk, kendine ait milliyetçilik tanımını ilkeler temeline dayandırmıştır. Bu ilkeler; kültür ve dil birliği, coğrafi ve siyasi birlik, tarih birliği, bilinci ve ülkü birliği esasları olarak Atatürk’ün milliyetçilik anlayışının, düşünsel zeminini oluşturmaktadır (İnan, 1969, s. 18). Bu temel esasları daha net bir şekilde açıklamamız gerekirse, aynı topraklarda, bir geçmişi paylaşarak, ülke sınırları içerisinde vatan bilmek ve beraber bir yönetim şekline tabi olmaktır.

Bu milli kaderi, tarihi birliktelik ile sürdürerek geleceğe taşıma ülküsünü benimseyen ve bir aidiyet duyan insanların oluşturduğu toplumun, millet olması ve bu milletin varlığını sürdürebilmeyi gaye edinmesi olarak ifade edebiliriz. İşte bu tanımlar ışığında Atatürk, Türk Milletinin oluşumunu bazı esaslara bağlamıştır: Bu öğeler; Siyasal bütünlük, Dil Bütünlüğü, Yurt Bütünlüğü, Tarik-Kök Birliği, Ahlak kaidelerinin ortak paydasında buluşma şeklinde sıralanmaktadır (İnan, 1969, s. 48). Atatürk milliyetçiliğini, faşizan çerçeveye sığdırmaya çalışanlara karşı, kendi milliyetçilik anlayışını ve milli mücadeledeki harp ortamını fikri temeller üzerine oturtmuş ve bağımsızlığı tehlikede olan bir milletin yapması gerekenler olarak tanımlamıştır. Millî Mücadele zamanında, batılı güçler tarafından zapt edilmeye çalışılan Türkiye’de milliyetçilik, sömürgeciliğe karşı meydan okuma girişimi şeklinde ortaya çıkmıştır. Ümmet düşüncesinden millet düşüncesine geçiş Türk milletine sömürgeciliğe karşı direnç gücü geliştirerek vermiştir. Millî Mücadele’nin mutlak sonuca varmasında en önemli etken Türk milliyetçiliği olmuştur. Türk düşmanları, Türkiye’den kovulduktan sonra Atatürk milliyetçiliği ortaya çıkmıştır. Atatürk milliyetçiliği, bağımsız bir Türkiye için vazgeçilemez bir değer olarak ortaya çıkmıştır. Atatürk milliyetçiliğinin temel amacı devlete karşı yayılcı politikalar ile girişilen fethetme çabalarına karşı durabilmektir. Batı dünyası kendi bilinçsizliği ile Türk topraklarına saldırırken Atatürk milliyetçiliği kucaklayıcı bir yaklaşım sergilemiştir (Avcı, 2018, s. 76). Atatürk milliyetçiliği, 1924 Anayasası’nda da geçmektedir. Anayasanın 88. Maddesi din ve ırk ayrımını yok sayarak veya bu konulara üzerinde çok fazla durmadan ayrımcılık yapmadan ulus birlikteliğini bir bütünleşme aracı olarak almıştır. Türk milliyetçiliği bir noktada bütünleşme aracı veya tutkal konumundadır. Bu durum 1982 Anayasasında da belirtilmiş ve Atatürk’ün milliyetçilik anlayışı üzerinden temel değerler kurgulanmaya çalışılmıştır. Türk toprakları üzerinde bağımsız bir Türk devleti kurulmak isteniyorsa Türk milliyetçiliğe sıkıca sarılmakta fayda görülmektedir. Bu aslında siyasi ve idari birlikteliği de sağlayacak olmasından dolayı önemli bir adım olacaktır. Atatürk’e göre, misak-ı milli sınırları içerisindeki “Türk Milleti’ni, etnik kökenlerine göre ayrıştırmak yerine “kültür birliği” ne önem veren birleştirici bir millet tanımı yapmıştır. Ayrıca Atatürk’ün milliyetçilik anlayışı, başka ulusların egemenlik haklarına saygılı barışçıl, modern ve ırk temelli olmayan bir özelliğe sahiptir (Feyzioğlu, 1984, s.44). Osmanlı Devleti son dönemde batılılaşmaya çalışırken son zamanlarda Ziya Gökalp gibi fikir adamlarının etkisi büyük olmuştur. Atatürk’ün Türk devletini batı dünyasına kabul ettirebilmek için yaptığı çalışmalar ile Ziya Gökalp’in Türkçülük fikirleri aynı mecrada değerlendirilmektedir. Ziya Gökalp’in, doğu kültürleri üzerine çalışıyor olmasının yanında batı kültürlerine yakınlığı bilinmektedir. Gökalp 1922’de Yeni Gün gazetesindeki makalesinde şu sözleri sarf etmiştir:

“Kabul etmediğimiz takdirde Garp devletlerinin esiri olacağız. Garp Medeniyetine hâkim olmak yahut garp devletlerine mahkûm olmak, bu iki şıktan birini kabul mecburiyetindeyiz. Bugün artık şu hakikat anlaşılmalıdır: Avrupa’ya karşı hürriyetimizi ve istiklalimizi müdafaa edebilmek için Avrupa Medeniyetini iğtinam

etmemiz lazımdır. Avrupa medeniyeti müspet ilimlerden ve snai tekniklerden, içtimaî teşkilatlardan ibarettir.” (Erşan, 2006, s. 41).

Avrupa’da milliyetçilik konusunda iki sınıflandırma öne çıkmaktadır. Bu kuramsal yaklaşımları biri Fransız diğeri ise Alman tarzı tanımlama olarak değerlendirebiliriz. Alman milliyetçiliği, etnik ve kültürel temelli bir ideolojik tanım yapar. Fransız milliyetçiliği ise devlet temelini esas alan bir ideolojik tanımlama yapmaktadır. Bu düşünceye göre devletin vatandaşı olmak ve kader birliğine aidiyet duymak o milletten olmak için yeterlidir. Etnik köken ve inanç gibi esaslar ikinci plandadır (Kılıç, 2007, s. 117). Atatürk “fikrimin babası” diyerek adlandırdığı, Türk Milliyetçiliği fikrinin ekolü olan Ziya Gökalp’in *Türkçülüğün Esasları* adlı kitabında bahsettiği “asri-çağdaş-milli devlet” anlayışını Milliyetçilik anlayışına ilham almış ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunda esas alarak, Milli Devlet inşa etmek fikrine referans olarak nitelendirmiştir.

3.1. Ulus Devlet Kavramı (Milli-Devlet)

Anne-Marie Thiesse; *“Bir ulusun asıl doğuşu, bir avuç insanın onun mevcut olduğunu açıkladığı ve bunu kanıtlamaya giriştiği andır”* diyerek milliyetçiliğin tanımını yaptığı bu söz, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş felsefesini de besleyen bir söz olarak örnek verilebilir (Georgeon, 2006, s. 9). Kadim Türk tarihi, milliyet-milliyetçilik unsurlarını karakter kodu olarak taşıyan hükümdarlar ile asırları aşan bir varlığa milliyetçi kodlarla sahip olmuştur. Bu milliyetçilik her ne kadar var olsa da, 19. yüzyılda dünyada bir tanım kazanmış ve bu dalğadan etkilenen Türk Milleti de, kodlarında taşıdığı bu aidiyeti ideolojikleştirerek; yıkılma aşamasında olan bir imparatorluğu yükselen milliyetçilikle ulus-devlet olarak yeniden diriltmiştir. Ulus-devlet, siyasi iktidarların kurumsallaşmış bir zihniyet içerisinde yoğrulduğu bir düzeni ifade etmektedir. Ulus devlet bir somut gösterge olarak ortaya çıkmış ancak varlık sahibi olamamış bir görünüm sergilemektedir. Ulus devleti meşrulaştıran bir düzen her zaman için varlık kazanan bir gerçekliği de ortaya çıkartmaktadır. Ulus olarak adlandırılan şey ise Türkçe de millet olarak geçmekte ve bir devletin sınırları içerisinde yaşayan her ırktan inşası aynı çatı altında birleştiren bir durumu sembolize etmektedir. Ulus devlet ise bir millet bütünlüğüdür. Ulus-devlet insanların kaderlerinin ve geleceklerinin birliktelik içerisinde yaşayabildiği bir durumu analiz etmektedir. Bu aynı zamanda gelişmemiş toplumların karakterindeki gibi bir siyasi sistemden, merkezi yapıya kavuşturan modern bir siyasi düzene geçiş demektir. Bilindiği üzere aynı dili konuşan, aynı ırka aidiyet duyan, aynı dine inancı benimseyen, aynı kültür içerisinde yetişmiş, aynı tarihi geçmişe sahip, ortak düşmanı veya düşmanları bulunan bir insan birliği olarak “millet”in, siyasi olarak teşkilatlanmış biçimidir. Ulus devlet yani milli devlet esasına dayanan bir kurumdur (Şener, 2014, s. 57). Modern devletlerin doğuşu ile siyaset bilimi yazınında yer edinen ulus devlet, beşeriyetin son beş yüzyılından itibaren varlığını sürdürmektedir. Ancak

ulus devletin ontolojik olarak bu geçmişine karşın devlet misyonunun soyutluğu ve ulus devlet kuramının uygulanmasındaki farklılıklar, kavramın net ve kapsamlı bir tanımını yapmayı zorlaştırmaktadır (Uğuz & Saygılı, 2016, s. 128). Thomas Hobbes, kuramsal düşünce sisteminde şunları zikretmiştir: İnsan, yaşadığı sosyal alanda yönetimsiz durumdan kurtulmanın yolunu, kendi bağımsızlığının bir kısmını devlete teslim etmesinden geçtiğini belirtmiştir. Doğal ortam insanın can ve mal güvenliğini sağlayamadığı bir düzeni ifade etmektedir. İnsanlar bu gibi bir ortamda çaresiz kalmakta ve güvenebilecekleri bir liman aramaktadırlar. Özgürlüklerin yaşanabilmesi için devlet denilen bir yapılanmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü güçlü, güçsüzü ezmekte ve yaşam hakkını elinden almaktadır. Thomas Hobbes'a göre "sınırsız özgürlük her zaman tam güvenlik getirmemektedir. Bu sebepten dolayı özgürlüklerin yaşanabilmesi adına, gerektiğinde bunların sınırlandırılması ve de insanların üzerinde bir kamu otoritesinin oluşturulması şart görülmektedir." Böyle bir ortamda bağımsızlık hakkı zamanla mutlak krallardan meşru bir biçimde seçilmiş hükümetlere devredilmeye başlamıştır (Oğuzlu, 2007, s. 4). Osmanlı devletinin çöküşü ile kurulan yeni Türk Devleti olan ve çağdaş uygarlıkların seviyesinde bir yönetimi esas alan Atatürk'ün, milli bir azmin ateşini yakışı ve milli bir zafer sonucu milli bir yönetimi benimseyişi üzerine şekli itibarına kavuşmuştur. Milli- Devlet yani ulus devlet kavramı Atatürk vasıtası ile Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş aşamalarındaki esas olmuş ve tarih boyunca milli beraberliği, bir bağ ile sürdüren Türk Devleti resmi olarak yönetim sistemini de bu esasa dayandırmıştır. Bunun kurucu önderi olan Atatürk, milli mücadele dönemi kongrelerinde ve söylemlerinde, fikri temellerinin altını kalınca çizmektedir. Atatürk, Ulus-Devlet kavramını şekillendiren, milliyetçilik mefkûresini 1923 yılında şöyle açıklamıştır: (Feyzioğlu, 1985, s. 360)

"Biz, milliyet fikirlerini tatbikte çok gecikmiş ve çok ilgisizlik göstermiş bir milletiz. Bunun zararlarını fazla faaliyetle telâfiye çalışmalıyız. Çünkü tarih, hâdiseler ve müşahedeler, insanlar ve milletler arasında, hep milliyetin hâkim olduğunu göstermiştir... Özellikle bizim milletimiz, milliyetini ihmal edişinin çok acı cezalarını çekmiştir..."(ASD, 1997, s. 137-146)

3.2. Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucu İlkesi: Türk Milliyetçiliği

Atatürk, Osmanlı Devleti'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne varışındaki mücadele azmini bir eksikliğe bağlamaktadır, bu eksiklik tarih boyunca içimizde var olan ama Osmanlı'nın son dönemlerinde kaybetmeye yüz tutmuş, körelmiş olan milliyet anlayışımızdır, Osmanlı'nın çöküş dönemini benliğinden uzaklaşan bir milletin çırpınışları olarak tanımlayan Atatürk şu cümleleri sarf etmiştir:

"...Osmanlı Devleti içindeki çok çeşitli toplumlar hep millî inançlara sarılarak, milliyetçilik idealinin kuvvetiyle kendilerini kurtardılar. Biz ne olduğumuzu, onlardan ayrı ve onlara yabancı bir millet olduğumuzu, sopa ile içlerinden kovulunca anladık. Kuvvetimizin zayıfladığı anda bizi hor ve hakir

gördüler. Anladık ki, kabahatimiz kendimizi unutmış olduğumuzmuş. Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak, ilk önce biz kendi benliğimize ve milliyetimize bu hürmeti; hissî, fikrî ve fiilî olarak bütün davranış ve hareketlerimizle gösterelim; bilelim ki, millî benliğini bulmayan milletler başka milletlerin avıdır.”(ASD, 1997: 137-146)

Sadri Maksudi Arsal, Atatürk'ün milli mefkûresine tesir eden ve dolayısıyla, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş amacındaki ve işleyiş esaslarındaki fikri mertebelere etki eden büyük bir Türkçüdür. O, Türk Milliyetçiliği mefkûresinin, devletin dayanağı, milletin ise ana referans kaynağı olduğunu belirtmiştir (Arsal, 2018, ss.67-77). Atatürk'ün, Cumhuriyetin kuruluşu ile “Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir...”(Atatürk,1933) diyerek Cumhuriyetin kurucu ilkesinin Türk Milliyetçiliği olduğunu bu sözlerle belirtmiş ve gayesinin Türk Kültür ve varlığını yaşatmak olduğunu vurgulamıştır. Atatürk dayanağını yüksek Türk Kültürünün yansıması olduğunu ifade ettiği Devleti köklerinden kuvvetlendirmek için, Türk Kültürü ile bizzat ilgilenmiş ve Türk Tarih-Türk Dil Kurumlarını bu amaç ile kurmuştur. Atatürk Fikirlerine ışık tutan ve fikirlerini benimsediği Ziya Gökalp'in düşünsel sistemini Devletin kuruluşunda esas almıştır. Cumhuriyet Dönemindeki birçok hukukî ve sosyal inkılâpların temel yapısında Ziya Gökalp'in fikirlerinin etkisi vardır. Atatürk ilke ve inkılâplarının, kaynakçası için Ziya Gökalp'in Türkçülüğün Esasları kitabına danışmak yeterlidir. Cumhuriyeti kuran milli ruh kuruluş ve işleyiş temeline Türkçülüğü-Türk Milliyetçiliğini oturtmuştur. Milli direnç ve kurtuluşun olduğu zafer ile kurulan Cumhuriyet, kuruluş aşamasında temelini oluşturan milliyetçilik duygusuna göre yol çizerek, Devletin her kademesinde bu ilkeyi temel edinmiştir. Cumhuriyetin kurucu ilkesi olan Türk milliyetçiliği, Türk Milletine değer verme ve ırkçı bir yaklaşım haricinde Türk Milleti'nin menfaatlerini koruma ve kollama anlayışıdır. Milliyetçilik, her durumda ülkesini ve milletini sevme ve onlara bağlılığını ilan etme anlayışını içermektedir. Buna yabancı literatürde nasyonalizm adı da verilmektedir. Milliyetçilik, yalnızca bir ideoloji değildir. Milliyetçilik bir yaşam tarzıdır. Diğer bir ifade ile milliyetçilik, insanların doğa durumuna bakış açısı ile düzenli toplum içerisinde yaşayan insanların toplumsal hallerini vatan sevgisi ile birleştirmesinden ortaya çıkmaktadır (Dinç, 2008). Türk milliyetçiliği, bir millet oluşturma fikrinden ve hayali bir dünyanın somut gerçekliğinden uzaklaşarak; vatan ve millet sevgisi ile beslenmiş bir düşünce kapsamında 19. yüzyılda hayat bulan reform (yenilikçi) hareketleri ve devletin içinde yer aldığı savaş ve çatışma ortamının içerisinde şekillenecektir. Türk milliyetçiliği yalnızca siyasi alanda değil, aynı zamanda Türk edebiyatında da kendisine yer bulmuş bir hayatın izlerini taşımaktadır. Türk milliyetçiliğinin ayrıcalıklı durumu ve hedef noktasını planlayacak yegâne mesele bir milletin kaderinin bilinmez bir gerçeklik kapsamında

şekillendirilmesi veya bu gidişatın içerik olarak değişkenlik göstermesidir (Yıldırım, 2014, s. 76). Türk Milliyetçiliği, kavramsal olarak doğuşunu ve siyasi tarih başlangıcını İttihat ve Terakki ile bulmuştur. Cumhuriyetin, Türk Milliyetçiliği mefkûresi ile aktif siyasi hayatı İttihat ve Terakki ile başlamış, Kurtuluş Mücadelesindeki Milli ruhun vücut bulduğu Cumhuriyet Halk Fırkası ile devam etmiştir. Türk siyasi hayatının çok partili sisteme geçmesi ile de, Milliyetçi Hareket Partisi, Türk Milliyetçiliğinin siyasi hayatında yeniden bir doğuş olarak devam ettirmiş ve aktif ve ideolojik bağlamda milliyetçilik güç kazanmıştır.

4. Atatürk Dönemi Türk Yönetim Sisteminde Milliyetçiliğin Etkisi

Tarih boyunca bağımsız ve teşkilatlı bir şekilde yaşamış olan Türkler, her ne sebeple olursa olsun yıkılan devletlerinin yerine başka yeni bir devlet kurmayı başarabilmiş bir millet olma özelliğine sahiptirler. Osmanlı Devleti, Birinci Dünya savaşı sonrasında yapılan Mondros anlaşması sonrası yıkılmaya yüz tutmuştur. 1914-1918 yılları arasında yaşanan Birinci Dünya savaşı, küresel ölçekli ve Avrupa merkezli bir savaş olmasında ötürü, Balkanları ve bölgede yaşayan Türkleri derinden etkilemiştir (Akova, 2012, s.183). Başkenti İstanbul'un bile İngiliz işgali altında olan Osmanlı Devleti, elinde kalan son yurdu Anadolu'dan bölüşülerek atılmak istenmiştir. Bu çalkantılı dönemde batıda İzmir bölgesinde Yunanlılar tarafından işgali, güneyde Adana, Maraş ve Antep bölgesinde Fransız işgali, Karadeniz bölgesindeki Pontus çeteleleri ve faaliyetleri, doğu Anadolu'nun itilaf devletlerince Ermenilere verileceği haberleri Türk Milletini derin yaralar açmıştır. Bu ortam ve şartlar içerisinde 19 Mayıs 1919 yılında Bandırma vapuru ile Samsun'a hareket etmiştir. Atatürk'ün aklında kurtuluşun tek çaresini olarak yine milletin azmi ve kararlılığı yatmaktadır. Bu kararlı adımlar ile başlamış olan Milli Mücadele dönemi sonunda Batılı devletlerce bölüşülüp Anadolu'dan atılmak istenen Türk Milleti nihai zafere ulaşmıştır. Milli mücadelenin başarı ile sonuçlanması ardından; İsviçre'nin Lozan kentinde yapılacak barış görüşmeleri öncesinde TBMM ile İstanbul Heyeti'nin çağırılması üzerine harekete geçen Ankara, 1 Kasım 1922'de "Saltanatı" kaldırdığını ilan etmiştir. Daha sonra İstanbul'da buluna Sultan Vahdeddin, İngilizlerin yardımı ile İstanbul'dan ayrıldı. Lozan görüşmelerinden sonra İsmet İnönü ve bir gurup milletvekilinin verdiği yasa teklifi ile milli mücadelenin karargâhu olan Ankara, 13 Ekim 1923'te "başkent" olarak kabul edilmiştir. Bu mücadele döneminde fikri altyapısı ile milliyetçilik, milletin azim kararlılığının bayraktarlığını yapmıştır. Osmanlı toplum yapısı içerisinde "ümme" bilincinden; milli mücadele döneminde "millet" olma bilincine geçiş, Türk Milletine bir direnç aşısı yapmıştır. Bu güç kaynağı Milli Mücadelenin en önemli belirleyen etkeni olmuştur. Daha sonra Atatürk önderliğinde Türkler, Osmanlı Devleti yerine 29 Ekim 1923'te yeni bir devlet olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni kurmuşlardır. Fakat bu devlet, diğer Türk devletlerinde olduğu gibi sadece bir saltanatın el değiştirmesinden ibaret değildir. Nitekim cumhuriyetin ilanından sonra

devletin yönetim biçiminin milli egemenliğe dayalı bir sistem olması için önemli adımlar atılmıştır. Bu nedenle yeni yönetim sisteminin kurumsallaşması için önce 3 Mart 1924'te çıkarılan kanunla "Halifelik" kaldırılmıştır. Bu kanun ile birlikte "Şeriye ve Evkaf Vekâleti" kaldırılarak; yerine "Diyânet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü" kurulmuştur (Uluğ, 1975, ss.158-161). Kurulan yeni devlet, sistem ve rejim değişikliği açısından farklı bir yönetim anlayışına sahip olmakla beraber; en küçük devlet birimine kadar yeniden gözden geçirilerek, düzenlenmiştir. Atatürk'ün önderliğinde TBMM tarafından başlatılan bu devrimlerin ana yürütücüsü "Kuvay-i milliye" kadroları olmuştur. Bu kurucu kadronun fikri alt yapısını milliyetçilik oluştururken; ortak buluşma noktası millet egemenliğidir. Devletlerin kamu yönetim yapıları, anayasada belirtilen kanunlar dâhilinde ve toplumsal yaşanmışlığın bütünü ile belirginleşerek gelişir. Bu belirgin olma durumu, bir ülkenin daha çok sınır içi koşullarını kapsar. Bu iç koşullardan dolayı her ülkenin kamusal alandaki teşkilat yapısı kendi içerisinde önemli farklılıklar gösterir. 29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyet ile birlikte yeni bir devlet kuruldu. Bu yeni kurulan devlet, birçok alanda Osmanlı Devletinden farklılıklar gösterse de idari, iktisadi ve içtimai alt yapısını yine Osmanlı Devletinden devralmıştır. İdari anlamda devlet, kuruluşundan sonra 10. Yılına doğru biçimsel olarak nitelik kazanmıştır. Devlet yönetim sistemi, teşkilat biçimi ve nitelik açısından Osmanlı Devleti yönetim sisteminin, ulus devlet yönetim yapısı haline gelmiş sistemin devamı niteliğindedir (Yalçındağ, 1970: 20). Bu açıdan 23 Nisan 1920'de açılan TBMM, bir yandan Milli Mücadeleyi Atatürk'ün başkanlığında yönetirken; diğer yandan ise yeni bir devletin kuruluş zeminini oluşturan ve kurumsal kimliğini belirleyen temel ilkeleri 1921 Anayasasında ortaya koymuştur. İlk maddesi ile "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" vurgusu yapan 1921 Anayasası, milliyetçilikten ziyade "millet" kavramının birleştirici gücü üzerinde durmuştur. Adı geçen Anayasa ile yeni devletin adı "Türkiye Devleti" adını alırken; devletin yönetim şekli açıklanması ise 1923 yılına bırakılmıştır. (Gözübüyük,1995, s. 135). 1921 Anayasası, her açıdan bakıldığında yeni devletin kurulmasında ve düzenlenmesinde; temel esasları belirleyen ve millet egemenliğini vurgulayan bir konumdadır. Türkiye Cumhuriyeti, Anayasal çerçevede belirlenen teşkilat kanununa göre devlet yönetim yapısı, merkezi ve yerinden yönetim yapıları olmak üzere ikiye ayrılır. Merkezden yönetim kuruluşları, kendi içerisinde "başkent teşkilatı" ve "taşra teşkilatı" olmak üzere yine ikiye ayrılır. Devlet yönetim sistemi, merkezi yönetim, yerinden yönetim ve fonksiyonel yerinden yönetim kuruluşları gibi çeşitli yapı ve birimlerden oluşsa da, adı geçen kurumlar arasında belirlenmiş bir iletişim, uyum ve nizam bulunmaktadır. Aslında bu kurumlar, bir bütünün veya sistemin temel öğeleridir. Belirlenmiş bu öğeler, ana sistem arasındaki bağı, "hıyerarşik" ve "idari vesayet" denetimleri koordinatör olarak sağlamaktadır (Biricikoğlu, 2013). Bu dönemde yeni kurulan bir devletin milletine ve kendine özel yeni bir toplumsal bilince ve kimliğe ihtiyacı

olmuştur. Toplumsal kimlik ve bilinç modern bağlamda ve kazançlı bir siyaset ikliminde belirli ve özel olarak konumlanmış bir zaman diliminde ve özel bir alanda kendisine yol yapmış veya kök salmış ırksal toplulukların diğer topluluklardan farklılığını ortaya koyma, mensubiyet, şuur, duygu ve şahsiyetçiliği ortaya çıkartmaktadır. Bu çerçevede, dil, kültür, din, tarih, yaşam alanı, maddi unsurların yanında, manevi bağ kuran unsurlar olarak, ortak hafıza, yaşanmış ve içselleştirilmiş tarih ehemmiyet taşımaktadır (Alakel, 2011, ss. 14-15). Osmanlı Devleti'nin sonlandırılışı ile Cumhuriyet Rejimine geçen Türk Devleti, Türkiye Cumhuriyeti olma sürecinde, milliyet unsurunu zirveye çıkararak bir kurtuluş mücadelesi ardından, Milliyet unsurunu esas alan bir yönetim sistemi temeli oluşturmuştur. Atatürk'ün Milli Mücadeledeki milliyetçi tavrı, kurtuluş savaşının ardından kurulan yeni yönetim sisteminde; gerek devlet yapılanmasında gerek politikalarda milliyetçi motiflerle karşımıza çıkmaktadır. Bu değerlerin tamamı Cumhuriyetimizin kuruluş felsefesi olan Atatürk ilkelerinde toplumsal ve siyasal izdüşümünü bulmuştur. Fikri çizgide Ziya Gökalp'ten feyz alan Atatürk, Osmanlı'da başlayan milli kimliğe dayanan tartışmalar ve hızla yükselen bir ses olan milliyetçi cenahın fikri izleri ile bir mücadeleye imza atmış, hanedanlığı cumhuriyete vardırarak bir milliyetçilik anlayışını benimsemiştir. Ulus-Devlet kavramını teoriden harekete geçirme sürecinde, milli kimlikleşme aşamaları; Devlet yönetim şekli ve kademelerinde, eğitim sisteminde ve de anayasada atıp yapılarak gerçekleştirilmiştir. Milliyetçilik, 1924 Anayasası ile hukuki bir statüye sahip olmuştur. Cumhuriyetin ilanından önce kurulmuş olan, Cumhuriyet Halk Fırkası, esas aldığı altı madde içerisinde "Milliyetçilik" unsurunu da belirterek demokratikleşme sürecini milli mücadele dönemindeki, manevi bağın temelini oluşturan milli hissiyatı, bir politika, bir ideoloji olarak Türk siyasi tarihine geçirmiştir. Devlete yol gösterici konumda olan bu temel ilkeler, 1937 yılında TBMM'de yapılan değişiklikler ile Anayasal bir kimliğe bürünmüştür. Türk Milletini, aklın ve bilimin ışığında belirlenen ahlaki bir yaşam tarzına kavuşturmayı hedefleyen Atatürk, sosyal, siyasal ve ekonomik alanda birçok düşüncesini uygulamaya koymuştur. CHF, milliyetçilik anlayışını "halkçılık" ilkesi ile birleştirip toplumsal bir niteliğe kavuşturmuştur. Milli eğitim sistemi 3 Mart 1924 yılında kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu yeniden tanzim edilmiştir. Bu dönemde sosyal alandan eğitim çalışmaları insan odaklı olup "Halkevleri, Halk Odaları, Köy Enstitüleri, ilköğretim, ortaokul ve lise" gibi vatansever bireyler yetiştiren yeni kurumlar kurulmuştur (Binbaşıoğlu, 1995, s.173). Diğer yandan yeni kurulan devlet için "Türkiye Arması" belirlemek isteği ile Maarif Vekâleti 1927 yılında bir yarışma düzenlemiştir. Düzenleme kurulunun belirlediği hakem heyetinin kararına göre Namık İsmail Bey'in "Bozkurt" figürlü arması kazanmıştır. Bu arma her ne kadar resmi bir nitelik kazanamamış olsa da milli arma noktasında Türk Milletinin simgeselleşmiş değeri olan "Bozkurt" motifi, Cumhuriyetin kuruluşuyla meclis kürsüsünün arkasında yerini almıştır. Eğitim kitaplarının kapakları, Bozkurt motifi ile başlamış içerik olarak Türk Milliyetçiliği, vatanseverlik ve kurtuluş mücadelesindeki ruhu diri tutan bir eğitim anlayışı esas alınmıştır.

Devlet makamlarından dersliklere, Türk Milliyetçiliğinin gereği olan Milli Devlet – Milli Eğitim fikri, teoriden uygulamaya geçilmiştir. Atatürk, mensubu olduğu Türk milletinin tarihsel şuuruna, arzu ve ülkülerine vakıf bir kişiliktir. Atatürk'ün, Devleti kurarken ortaya koyduğu düşüncelerde ne kadar ileri görüşlü olduğu O'nun bu bilince sahip olmasından kaynaklanmaktadır. O, Türk tarihinin büyüklüğünü, Türk milletinin bağımsızlık aşkını, mücadele azmini, hakka olan inancını ve insanlığa karşı saygılı bakış açısını biliyordu. Nitekim Türk milleti, şuuraltında dünyaya hükmetmiş cihanşümul bir milletin evlatları olduğunun bilincindedir. Atatürk, Cumhuriyetin ilanının 10. Yılı kutlamalarında yaptığı konuşmasında *"Ne mutlu Türküm diyene"* derken, binlerce yıllık Türk tarihinin derinliğinden çağları aşarak günümüze kadar gelen büyük Türk milletinin sesi idi ve bu ses, Atatürk'ün hem fikri hem devlete bakış açısı hem de şahsiyeti idi (Kafesoğlu, 1970, ss. 167-169). Bunun için Türk Tarih Kurumu, 1930 yılında bizzat Atatürk'ün talimatları doğrultusunda kurulmuştur. Diğer yandan ise Cumhuriyetin ilanından sonra dil alanında Atatürk, 1928'de harf inkılabını yaparak; eğitim alanında Latin alfabesine geçilmiştir. Yine Atatürk'ün talimatları doğrultusunda 12 Temmuz 1932'de *"Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yarasır yüksekliğe erdirmek"* amacı ile Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuştur (<http://tdk.gov.tr>: 2019). Ayrıca Atatürk, Bağımsız Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, Türkiye dışında esaret altında yaşayan, Dış Türkler için bir ümit olacağını düşünmüştür. Bu sebeple de O'nun Türk dünyasına yönelik öngörülerinin merkezinde Türkiye Türkleri ile Dış Türkleri dil, tarih ve kültür ortaklığı ile bağlantılı bir hale getirmek vardı (Gökçen, 2018, s. 53). Türk kamu yönetiminde; Tanzimat'tan başlayarak, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e kadarki süreçte Türk Milliyetçiliği fikrinin, Türk yönetim sisteminde önemli etkileri olduğu görülmektedir. Bu açıdan yönetim sisteminin yapısal değerleri, devlet kurumlarını, düşüncesini, kültürünü ve yöneticilerini tesiri altına almıştır. Nitekim Atatürk'ün milliyetçilik düşüncesi, belirli bir aidiyeti ve kökü olan anlayıştır. Bu düşüncesini *"Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye Halkına, Türk Milleti denir"* sözünde net olarak ifade etmiştir (İnan, 1969 ss. 460-461). Bu düşüncesini ortaya koyarken kuru bir hamaseti veya hayalperest bir düşüncüyü ifade etmemiş; aksine Dünya'ya, Türkiye ve Türk Milleti penceresinden bakabilmiştir. Çünkü O'nun milliyetçilik anlayışında vatan sevgisi ortak paydası ile milletler arenasında saygın bir yer almak vardır. O'nun düşüncelerinde Türk Milletinin bağımsız, müreffeh ve modern çağın şartlarına uyum içinde yaşadığı bir Türkiye özlemi vardır.

5. Sonuç

Türkler, Atayurtlarından göç edip Anadolu'ya geldikleri günden itibaren bir varoluş mücadelesi içerisine girmişlerdir. Bu mücadele, sırası ile kuruluş, yükseliş, çöküş ve kurtuluş mücadelesi olup her safhası milli karakterdedir.

Bu mücadeledeki başarının sırrı da bu karakter ile oluşan milli şuur ve sahip oldukları teşkilatçı bir yapıdır. Sonuç olarak her devletin kendine özünü oluşturan bir şuru vardır. Bu şuur da o devleti içerisindeki insanlar tarafından milli bir bilinç ile oluşturulur. Milletler bu farklı özellikleri ile birbirinden ayrılır. Türk Milliyetçiliğinin amacı Türk Milletinin ilelebet var olmasını ve payidar kalmasını sağlamaktır. Aidiyetler bütünü olan milliyet kavramının, fikri mecrada savunması olan Türk Milliyetçiliği; Türk Tarihinde fikri mücadeleden vatan müdafaasına, teoriden harekete ve günümüzde ideolojiye varan meşakkatli bir yol kat etmiştir. İttihat ve Terakkî'den Milliyetçi Hareket Partisi'ne kadar süren bu yolda, Türk Milliyetçiliği teorik ve uygulama bağlamında gelişim göstererek varlığını korumuştur. Milli Mücadelenin ateşini körükleyen kuvvetli bir rüzgâr olan milliyetçilik, Milli Mücadelenin başkomutanı Atatürk'ün fikri ve askeri hareketlerinin zeminini oluşturmuş, milleti birliğe çağıran Kongrelerinin öznesi olarak, milletin iradesini diri tutan ve birliği sağlayan bir kuvvet niteliğiyle tarihe geçmiştir. Milli Mücadeleyi zafere vardıran etken güç olan milliyetçilik; kurulan yeni devletin temel esası olmuş, Anayasa'dan eğitime milli devlet çerçevesinde bir aşama izlenmiştir. Bu açıdan bakıldığında 23 Nisan 1920'de açılan TBMM, bir yandan Milli Mücadeleyi Atatürk'ün başkanlığında yönetirken; diğer yandan ise yeni bir devletin kuruluş zeminini oluşturan ve kurumsal kimliğini belirleyen temel ilkeleri 1921 Anayasasında temel esaslar üzerinde belirtmiştir.

1921 Anayasası, tüm yönleri ile incelendiğinde yeni devletin kurulmasında ve düzenlenmesinde; ana ilkeleri belirleyen ve millet egemenliğini vurgulayan bir konumdadır. Türkiye Cumhuriyeti, Anayasal çerçevede belirlenen teşkilat kanununa göre devlet yönetim yapısı, merkezi ve yerinden yönetim yapıları olmak üzere iki yapıda tanzim edilmiştir. Merkezden yönetim teşkilatları, kendi içerisinde "başkent teşkilatı" ve "taşra teşkilatı" olmak üzere yine ikiye ayrılır. Devlet yönetim sistemi, merkezi yönetim, yerinden yönetim ve fonksiyonel yerinden yönetim kuruluşları gibi çeşitli yapı ve birimlerden oluşsa da, adı geçen kurumlar arasında belirlenmiş bir iletişim, uyum ve nizam bulunmaktadır. Diğer yandan ise devlet yönetim sistemi, teşkilat biçimi ve nitelik açısından Osmanlı Devleti yönetim sisteminin, ulus devlet yönetim yapısı haline geçiş yapmış bir benzeri durumundadır. Bununla birlikte Atatürk önderliğinde Türkler, Osmanlı Devleti yerine 29 Ekim 1923'te yeni bir devlet olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni kurmuşlardır. Fakat bu devlet, diğer Türk devletlerinde olduğu gibi sadece bir saltanatın el değiştirmesinden ibaret değildir. Bu dönemde yeni kurulan bir devletin, milletine ve kendine has bir toplumsal bilince ve kimliğe ihtiyacı olmuştur. Atatürk'ün Milli Mücadeledeki milliyetçi tavrı, kurtuluş savaşının ardından kurulan yeni yönetim sisteminde; gerek devlet yapılanmasında gerek politikalarda milliyetçi motiflerle karşımıza çıkmıştır. Bu değerlerin tamamı Cumhuriyetimizin kuruluş felsefesi olan Atatürk ilkelerinde toplumsal ve siyasal izdüşümünü bulmuştur. Düşünce yapısı olarak Ziya Gökalp'ten feyz

alan Atatürk, Osmanlı'da başlayan milli kimliğe dayanan tartışmalar ve hızla yükselen bir ses olan milliyetçi cenahın fikri izleri ile bir mücadeleye imza atmış, hanedanlığı cumhuriyete vardırın bir milliyetçilik anlayışını benimsemiştir. Ulus-Devlet kavramını teoriden harekete geçirme sürecinde, milli kimikleşme aşamaları; devlet yönetim şekli ve kademelerinde, eğitim sisteminde ve de anayasada atf yapılarak gerçekleştirilmiştir. Milliyetçilik, 1924 Anayasası ile hukuki bir statüye sahip olmuştur. Cumhuriyet Halk Fırkası, esas aldığı altı madde içerisinde "milliyetçilik" unsurunu da belirterek demokratikleşme sürecini Milli Mücadele dönemindeki, manevi bağın altyapısını oluşturan milli şuuru, bir politika, bir ideoloji olarak Türk siyasi tarihine geçirmiştir. Devlete yol gösterici konumda olan bu temel ilkeler, 1937 yılında TBMM'de yapılan değişiklikler ile Anayasal bir kimliğe bürünmüştür. Türk Milletini, aklın ve bilimin ışığında belirlenen ahlaki bir yaşam tarzına kavuşturmayı hedefleyen Atatürk, sosyal, siyasal ve ekonomik alanda birçok düşüncesini milliyetçi düşünce anlayışı ile uygulamaya koymuştur. Atatürk'ün milliyetçilik düşüncesi, belirli bir zemini ve kökü olan anlayıştır. Bu düşüncesini ifade ederken Avrupa'daki çağdaşları gibi kuru bir hamaseti veya hayalperest bir düşüncüyü ifade etmemiş; aksine Dünya'ya, Türkiye ve Türk Milleti penceresinden bakabilmiştir. Çünkü O'nun, milliyetçilik anlayışında vatan sevgisi ortak paydası ile milletler arenasında saygın bir yer almak vardır. O'nun düşüncelerinde Türk Milletinin bağımsız, müreffeh ve modern çağın şartlarına uyum içinde yaşadığı bir Türkiye özlemi vardır. Nitekim Türk Milleti, Türk Milliyetçiliğini İttihat ve Terakki'den sonra Cumhuriyet Halk Partisi ile siyasete sokmuş, CHP'nin altı ilkesinden biri Milliyetçilik olarak belirlenirken; diğer ilkeler bu temel üzerinde şekillendirmiştir. Bu temel ilkelerin yansıması devlet yönetiminden başlayarak, bütün toplumsal alanı kapsamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi, kurtuluş mücadelesi sonucunda şekillenen Türk Milliyetçiliğini ideolojisidir. Bu açıdan Türkiye Cumhuriyeti milli devlet çizgisinde kurgulanarak, simgeleştirmiştir. Kısacası Atatürk, Nutuk'ta da belirttiği gibi asri ve milli Türk devletini kurmuştur.

6. Kaynakça

- Alakel, M. (2011). İlk Dönem Cumhuriyet Türkiye'si Ulus İnşası Sürecinde Milliyetçilik ve Sivil-Etnik İkilemine Dair Teorik Tartışmalar. *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, 5(9), 1-30.
- Akova, S. (2012) Balkan Savaşları'ndan Günümüze Batı Balkanlar Ve Kültürlerarası İletişim Bağlamında Türkiye İle İlişkiler, Motif Akademi Halkbilimi Dergisi / 2012-2 (Temmuz-Aralık) (Balkan Özel Sayısı-II), s.170-201
- Anderson, B. (1995). *Hayali Cemaatler. Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması*. İstanbul: Metis Yayınları.

- Arsal, S., M. (2018). *Milliyet Duygusunun Sosyolojik Esasları*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Arsan, N. (1961). *Atatürk'ün Söylev Ve Demeçleri I ve II / T.B.M. Meclisinde ve C.H.P. Kurultaylarında 1919-1938- 1906- 1938*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Atatürk, M.K (1933). Onuncu Yıl Nutku. 3 Ocak 2019 tarihinde <http://www.atam.gov.tr/ataturkun-soylev-ve-demecleri/onuncu-yil-soylevi> adresinden erişildi.
- Atatürk, M. K.(1970).*Nutuk*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Avcı, C. (2003). *Atatürk'ün Milliyetçilik Anlayışı*. Ankara: Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınevi.
- Babüroğlu, S. (1982). *Atatürk Dönemi ve Sonrası Kamu İktisadi Teşebbüsleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Türkiye'de eğitim bilimleri tarihi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Biricikoğlu, H. (2018). *Kamu Yönetimi*. 03 Ocak 2019 tarihinde http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/Uploads/68781/46568/4_hafta.pdf adresinden erişildi.
- Dinç, S. (2008). *Atatürkçü Düşünce Sistemine Göre Milliyetçilik İlkesi*. 7 Ocak 2019 tarihinde http://turkoloji.cu.edu.tr/ATATURK/arastirmalar/sait_dinc_ataturkcu_dusunce_sistemi_milliyetcilik_ilkesi.pdf adresinden erişildi.
- Erşan, M. (2006).Mustafa Kemal Atatürk'ün Batılılaşma Hakkındaki Düşünceleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 39-50.
- Feyzioğlu, T. (1985). Atatürk ve Milliyetçilik. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, I(2), 353-411.
- Feyzioğlu, T. (1987).*Atatürk ve Milliyetçilik*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Georgeon, F. (2006). *Türk Modernleşmesi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Gökçen, S. (2018).Türkiye Cumhuriyeti devletinin Kuruluşunda Türk Milliyetçiliğinin Tesirleri. *Dünden Bugüne Türk Milliyetçiliği ve Milliyetçi Hareket Ulusal Sempozyumu bildiriler kitabı içinde* (ss.21-29), İstanbul: Sonsuztürk Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Gözübüyük, A., Şeref (1995) *Anayasa Hukuku*, Ankara, Turhan Kitabevi, Beşinci Baskı, 1995
- İnan, A., A. (1969). *Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- Kafesoğlu, İ. (1970). *Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.
- Kılıç, M. (2007). *Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi*. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 113-140.
- Kocatürk, U. (1999). *Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Kushner, D. (1979). *Türk Milliyetçiliğinin doğuşu (1876-1908)*, çeviren Ş. Serdar Türet ve Diğerleri, İstanbul: Kervan Yayınları.
- Oğuzlu, H., T. (2007). Dünya Düzenleri ve Güvenlik: Ulus-Devlet Güvenlik Anlayışı Aşılıyor Mu, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 6, 1-35.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, İstanbul.
- Şener, B. (2014). Küreselleşme Sürecinde Ulus-Devlet ve Egemenlik Olguları, *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 7(XVIII), 51-77.
- Türk Dil Kurumu Tarihçesi (2019) <http://tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/tarihce-2/>
- Uğuz, Hülya Ekşi ve Rukiye Saygılı (2016). Küresel Dünyada Ulus Devlet. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(32), 127-147.
- Uluğ, N., H. (1975) *Halifeliğin Sonu*, Türkiye İş bankası Yayınları, İstanbul.
- Uzun, Turgay (2010). Osmanlı Döneminde Türk Milliyetçiliği İdeolojisinin Kaynakları. *Dumlupınar Üniversitesi SBE Dergisi*, 28, 253-268.
- Yalçındağ, S. (1970). Kamu Yönetim Sistemimizin Tarihsel Evrimi Üzerine Notlar. *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, ss. 20-57.
- Yanık, Celalettin ve Mustafa Kara (2016). Milliyetçiliğe Yönelik İki Kuramın Değerlendirilmesi: Modern Milliyetçi Kuram ve Etno-Sembolcü Milliyetçi Yaklaşım. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 559-582.
- Yıldırım, Emre (2014). Türkiye’de Milliyetçilik ve Milli Kimlik: Türkçülüğün Keşfi ve Ulus-Devletleşme Sürecinde Türk Milli Kimliği, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 28, 73-95.

